

PROJEKT DO PRAWA

O SĄDZIE TRYBUNALSKIM.

ARTYKUŁ I.

• Miejscach Sądów Trybunalskich.

1mo. **W** KAZDEY Prowincyi będzie odtąd Sąd Trybunalski *Supraemæ Instantiæ* osobny y oddzielny; to jest w Prowincyi Wielkopolskiej w Piotrkowie, w Prowincyi Małopolskiej w Lublinie,

2do. Trybunały te zaczną się będa dnia 1. Maia, a konczyć Dnia ostatniego Marca.

3tio. W Trybunale Piotrkowskim sądzić się będą Woiewództwa Prowincyi Wielkopolskiej, to jest Poznańskie, Kaliskie, Gnieźnieńskie, Kujawskie z Inowrocławskim, Ziemia Dobrzyńska, Woiewództwo Sieradzkie z Ziemią Wieluńską, Łęczyckie, Płockie, Mazowieckie, y Rawskie.

4to. W Trybunale Lubelskim sądzić się będą Woiewództwa, Ziemia Prowincyi Małopolskiej; iako to Krakowskie, Sandomirskie, Lubelskie, Kiełkowskie, Ziemia Chełmska, Wtwo Wołyńskie, Wtwo Podolskie, Bełskie, Podlaskie, Braclawskie y Czerniechowskie.

5to. W Miastach niżejszym Prawem na Trybunały przeznaczonych Domy Sądowe aktualnie w nich znajdujące się, iak dawniej, tak y naprzyszłość do odprawiania Sądów, Składu Aktów Trybunalskich, y Kancellaryi użyte bydy mają; a nigdy do żadnego partykularnego zamieru, lub mieszkania od kogokolwiek używane nie będą.

6to. Dla opatrzenia bezpieczeństwa Domów Sądowych, iako też, y więzień straż potrzebną dawać mają te Komendy Woyska Rzeczypospolitey, które w miejscach Trybunalskich konfiskować będą; A nadto dawać będą wartość do Izby Sądowej w czasie odprawiających się Sejly Sądowych; do czego Kommissya Woyskowa wyda potrzebne Instrukcy, y Ordynanse.

A 7mo.

392879

III

7mo. **Bezpieczeństwo** ogólne tak dla samego Sądu aktualnie odpawiającego się, iako też szczególne w miejscu sądowym dla Osób Sądowych, y Officialistów, tudzież dla wszystkich pod bokiem Sądu znajdujących się, warujemy podług Praw wszystkim Jurzydykcyom służących.

ARTYKUŁ II.

O liczbie Deputatów Sąd Trybunałski składać mających.

Każden Sąd Trybunałski składać się będzie z 25ciu Deputatów, których Woiewództwa, Ziemie, y Powiaty podług sposobu niżej przepisano wybierać będą, *vel* Każden Trybunał składać się będzie z 25ciu Deputatów, których Woiewództwa, Ziemie, y Powiaty podług sposobu niżej przepisanego wybierać będą, tudzież z iednego Marszałka, którym odtąd będzie ieden z Senatorów w czasie Seymu Ordynaryjnego na Sessjach Prowincjonalnych sekrettnemi głosami wybierać się mający.

ARTYKUŁ III.

O miejscu, czasie, y sposobie wybierania Deputatów Duchownych y Swieckich.

1mo. Każde Woiewództwo na Seymikach w Dniu 14. Lutego, zachowując alternatę Ziem, y Powiatów wybierać będzie po dwóch Deputatów, z Osób Swieckich, lub z Duchownych, byle Dziedziczne, lub dożywotnie Possessye mających, iezeliby się Osoby Swieckie za Kandydatów nie podawały, to jest Woiewództwo Poznańskie dwóch do Piotrkowa, Woiewództwo Kaliskie dwóch do Piotrkowa, Woiewództwo Gnieźnieńskie dwóch do Piotrkowa, Sieradzie dwóch do Piotrkowa, Ziemia Wieluńska y Ziemia Dobrzyńska każda po iednym Deputacie do Piotrkowa, Wtwo Łęczyckie dwóch do Piotrkowa, Wtwo Brzeskie Kujawskie z Inowrocławskim dwóch do Piotrkowa, Wtwo Płockie dwóch do Piotrkowa, Xięstwo Mazowieckie dwóch do Piotrkowa, Wtwo Rawskie dwóch do Piotrkowa.

W Pro.

W Prowincyi Małopolskiej. Wtwo Krakowskie dwoch do Lublina, Wtwo Sandomierskie dwoch do Lublina, Wtwo Kiiowskie dwoch do Lublina, Wtwo Bełskie z Ziemią Chełmską dwoch do Lublina, Wtwo Wołyńskie dwoch do Lublina, Wtwo Podolskie dwoch do Lublina, Wtwo Lubelskie dwoch do Lublina, Wtwo Podlaskie dwoch do Lublina, Woiew: Braclawskie dwoch do Lublina, Wtwo Czerniechowskie dwoch do Lublina.

2do. Deputaci mają być wybierani, podług opisów znajdujących się w punkcie 3cim y 4tym Artykułu 2go Prawa o Sądzie Ziemiańskim.

3tio. Każda Kapituła *respectivè* Prowincyi w której znajduje się, podawać będzie Woiewództwom, z zachowaniem alternaty po trzech Kandydatów do funkcyi Deputackiej, z których na Sejmikach Deputackich wybiorą Woiewództwa po iednym.

4to. Porządek w podawaniu Kandydatów przez Kapituły następujący przepisujemy: Kapituła Gnieźnieńska podawać będzie Kandydatów iednego Roku Woiewództwu Gnieźnieńskiemu, drugiego Sieradzkiemu; Kapituła Krakowska, iednego Roku Woiewództwu Krakowskiemu, drugiego Sandomierskiemu; Kapituła Kujawska iednego Roku Wtwo Kujawskiemu z Inowrocławskim, drugiego ziemi Dobrzyńskiej; Kapituła Poznańska iednego Woiewództwu Poznańskiemu, 2go Kaliskiemu; Kapituła Płocka, iednego Roku Woiewództwu Pockiemu, drugiego Łeczyckiemu, Kapituła Łucka iednego Roku Woiewództwu Wołyńskiemu, drugiego Podlaskiemu; Kapituła Lubelsko Chełmska, iednego Roku Woiewództwu Lubelskiemu, drugiego Ziemi Chełmskiej; Kapituła Kiiowska iednego Roku Woiewództwu Kiiowskiemu, drugiego Braclawskiemu; Kapituła Kamieniecka iednego Roku Woiewództwu Podolskiemu, drugiego Czerniechowskiemu; Kapituła Warszawska iednego Roku Xięstwu Mazowieckiemu, drugiego Woiewództwu Rawskiemu.

5to. Tak Deputaci Duchowni, jako y Swieccy natychmiast po wybraniu siebie, wykonać powinni niżej przepisaną przysięgę.

A 2 ART

ARTYKUŁ IV.

O wyborze Officialistów y Slug Trybunalskich.

1mo: Każdy Trybunał mieć będzie dwóch Pisarzów Dekretowych, jednego Aktowego, 4ch Instygatorów Sądu y ośmiu Woźnych.

2do. Pisarz Aktowy obierany będzie sekretneimi głosami, przez Sąd Trybunalski, a to z Kandydatów, których po iednym każde Woiewództwo *respectivè* Prowincyi na teraznieyszym Seymie wybrać ma, kondycye do wyboru na Pisarza Aktowego Sądów Trybunalskich mają być zachowane też same, które są przepisane w Prawie o Seymikaach pod Artykułem VI. y VII. do Urzędów Elekcyjnych.

3tio. Pisarz Aktowy będzie pod zwierzchnim dozorem Sądu Trybunalskiego, mieć ma potrzebnych dla pomocy sobie Kancelarzytów, za których będzie Sądowi w odpowiedzi.

4to. Urząd Pisarza Aktowego będzie dożywotni, y na iego miejsce inny obrany być nie może, tylko po śmierci, postąpieniu, odstąpieniu, lub odsądzeniu za przewinienie; nie może jednak Pisarz Aktowy postąpić ani odstąpić, dopoki nie uczyni Sprawy z urzędowania swego, nie zda w całości *Archivum* y od Sądu Trybunalskiego zakwitowany nie będzie.

5to. W przypadku śmierci Pisarza Aktowego, lub odsądzenia iego. Trybunał pod ów czas sędzący się, ma obrać tymczasowego Pisarza, y oraz donieść Woiewództwom swojego wydziału, aby te na naybliższym z Prawa przypadającym Seymiku wybrały Kandydatów do Urzędu tego.

6to. Pisarze Dekretowi mają być wybierani przez Sąd Trybunalski przy Reassumpcyi onegóż, a to z Kandydatów 6. których, Woiewództwa *respectivè* Prowincyi kolejno podawać będą, kolej ta Prowincyi Małopolskiej zaczynać się ma od Woiewództw, Krakowskiego y Sandomierskiego, w Prowincyi Wielkopolskiej od Poznańskiego y Kaliskiego. Urząd Pisarzów Dekretowych

wych wraz z kończącym się Trybunałem
kończyć się będzie.

7mo. Inkwizytorowie Sądu wybierani
będą przez Sąd Trybunałski przy Reasum-
pcyi onegoż, a Funkcyje ich wraz z koń-
czącym się Trybunałem kończyć się będą.

8vo. Wozni mogą być iakieykolwiek
kondycyi, byle byli ludźmi dobrej sławy,
umieli czytać, y pisać, y nie podpadali za-
dnemu zarzutowi karę kryminalną za sobą
ciągnącemu. Wybierani będą przez Sąd Try-
bunałski, a raz obrani nie będą mogli być od-
mieniani, lub inni na ich miejsce wybiera-
ni, tylko po śmierci pierwszych, dobrowol-
nym odstąpieniu, lub oddaleniu za prze-
winięcie.

ARTYKUŁ V.

O Władzy Sądu Trybunałskiego.

1mo, Trybunały Sądzić będą wszy-
skie Sprawy od Sądów Ziemiańskich z
Wojewodstw, Ziem, y Powiatów, *respective*
do każdego należących, albo przez odwo-
lanie się stron, albo przez zarzut uczynie-
nia uciążliwości przychodzące; a ieden De-
kret oczewisty jednomyślnie zapadły koń-
czyć będzie sprawę.

2do. Dekreta Trybunałskie, tudzież
wszelkie Tranzakcyje w Trybunale zezna-
wać się mające, nieinaczej, tylko w Oy-
czystym języku pisane być mają.

ARTYKUŁ VI.

O Komplecie Sądu Trybunałskiego

1mo. W sprawach wszelkich Cywil-
nych tak Prawnych, iak uczynkowych Kom-
plet Sądu Trybunałskiego składać się bę-
dzie z Dziewięciu Deputatów.

2do. W Sprawach zaś Kryminalnych
Komplet Sądu Trybunałskiego składać się
będzie z 13. Deputatów.

ARTYKUŁ VII.

O obowiazkach Sędziow, y Sądu Trybunał- skiego.

1mo. Deputaci Duchowni y Świeccy
zbiechawszy do miejsc sobie przeznaczonych,
na dzień rozpoczęcia Trybunału, po odby-
tey Elekcyi Officialistów, o której wyżej,
y po odebraney od obranych Przyśiędze, na
dwa kompleta w osobnych Izbach sędzi-
jące rozdzielić się tak, aby każdy Izby
Komplet naymniey z dwunastu Osób skła-
dał się, a to Przez wyciągnięcie losów, któ-
rzy w którym Komplecie zasiadać będą, oka-
zać mających.

2do. Ciągnięcie losow następującym
sposobem odbywać się powinno: Deputat

pierwszy z porządku Woiewodztw wrzuci w Wazon do tego przygotowany tyle kulków, ile znajdować się będzie Deputatów przytomnych w miejscu Trybunału, połowa z tych kulków oznaczona będzie liczbą *jedną*, druga połowa oznaczona będzie liczbą *dwa*. Deputaci Duchowni porządkiem starzeństwa Kapituł, y Świeccy porządkiem pierszeństwa Woiewodztw wyciągać będą jeden po drugim kulkę, a którzy wyimają kulkę z liczbą *jedno*, ci rozsądzać będą Sprawy Prawne; Deputaci zaś wyciągający kulkę z liczbą *dwa*, rozsądzać będą sprawy uczynkowe, takowe ciągnięcie kulków co tydzień, *vel* co Miesiąc odbywać się powinno.

3tio. Gdyby zaś sprawa Kryminalna zdarzyła się, na ten czas obydwie Izby łączyć się będą.

4to. Deputaci Duchowni y Świeccy wszyscy *cum voto decisivo* zasiadać będą.

5to. W każdej Izbie przed rozpoczęciem Sądów postawiony będzie na stole wazon, Deputat pierwszy z porządku Woiewodztw wrzuci w Wazon tyle galek rowney wielkości, ile będzie zasiadających w Izbie Deputatów z Woiewodztw wybranych, jedna z tych galek będzie odmiennego koloru, Deputaci wyimować będą porządkiem pierszeństwa galkę z Wazonu a którego wyimie galkę odmiennego koloru, ten przy Ławce siedzieć będzie, takowe ciągnięcie losów co tydzień, *vel* co Miesiąc odbywać się powinno.

6to. Sessye Sądowe będą tylko raz na dzień od godziny Osmej ranney, do drugiej z południa.

7mo. Dni wolne od Sessyji będą: 1. Niedziele y Święta. 2. Od dnia 24. Grudnia, do dnia 2. Stycznia. 3. od Soboty przed Zapustney do Czwartku pierwszego w Poście. 4. Od Szrody Wielkiego tygodnia do pierwfzey Szrody po Wielkiej Nocy. 5. Dni Trzeci Maia.

8vo. W inne zaś dni każdy Sędzia punktualnie na Sessye Sądowe o godzinie Prawem wyższym oznaczone, schodzić się, i na niej aż do skończenia siedzieć obowiązany będzie.

9no. Deputaci brać będą Pensyi ze Skarbu Rzeczney po 10000. Zł: Pol: które im nie *anticipative* ale *decursive* wypłacane będą.

10no. Deputat spóźniający się godziną na Sessyą utraci Pensyi Dziewięć Zł: Pola spóźniający się dwoma godzinami, utraci Os-

11mo. Trzema godzinami utraci Dwadzieścia siedm Złotych, czterema godzinami, utraci Trzydzieści sześć Złotych; a gdyby na całej Sessyi nie był, utraci Siedmdziesiąt dwa Złote, a za opuszczeniem drugiej Sessyi utraci Dwieście piędziesiąt dwa Złote, a za opuszczenie trzech Sessyi utraci Pięćset cztery Złote; i tak daley postępując utracić będzie, a gdyby cały tydzień na Sessyi nie był od Funkcyi odsądzony zostanie.

12mo. Żadna Przyczyna uwalniać nie może Deputata od zasiadania na Sessyi, procz Choroby, dla której, jeżeliby Komplet do Sądenia być nie mógł, choroba, że była prawdziwą, y że dla niej żadnym sposobem niemógł być Deputat na Sessyi iedney lub więcey, Przyśięgą potwierdzoną nieodpuszczenie być powinna, a w takim iedynie przypadku Pensyi Deputat za nie przytomność swoją na Sessyi nie utraci.

13mo. Deputat pod jakimkolwiek pozorem procz prawdziwey choroby, o której wyżej zrywający Komplet samym uczynkiem odpada od Funkcyi, y tracić Prerogatywę czynnego Obywatela na lat trzy.

14to. Deputat Komplet składający nie może być z miejsca ruszany, czyli od sądenia Sprawy iakowey wyłączany, tylko w przypadkach. 1. W swojej własney Sprawie, będąc stroną czyniącą. 2. Będąc od drugiej strony pociągniętą, lub do Sprawy iakożkolwiek należącą. 3. W Sprawach Rodziców, Braci rodzonych, y Dzieci.

15to. Każden Deputat w czasie Funkcyi swojej najmniej przez trzy Kwartaly zasiadać powinien, dla czego żaden z Deputatów nie będzie mógł oddalać się od Trybunału, tylko za pozwoleniem Izby; a Izba nie może dać na dłuższy czas Deputatowi pozwolenia, iak na dwa Miesiące.

16to. Każda Sprawa Cywilna, bądź prawna, bądź uczynkowa, do Sądu Trybunałskiego przychodząca, iednomyslnością, lub większością zdań decydowaną, byż ma, Deputat Sentencyonarz trzymający natychmiast Sentencyą bądź z iednomyslności, bądź z większości głosów wypadłą wpisać a Deputaci drudzy wraz z nim onę podpisać, Sentencya takowa w Protokół wpisana za przywołaniem z ustępu stron ogłoszona być ma.

17to. Jeżeliby Sentencya w Sprawie iakowey, bądź z iednomyslności, bądź z

trzech części wotów przeciwko czwartej zapadła, Dekret podług niey uformowany, byle oczywisty, będzie ostateczny, y nie wzruszony, w sprawach zaś takich, w którychby prosta tylko większość zdań zapadła, y srona na takowey Decyzyi nieprzetawiała, Sąd ma sobie następującym sposobem postąpić, postawione będą na stole w obydwóch Izbach wazony, Prezydający wrzucą w też wazony, tyle kalkułów, ile będzie w Izbach pod owczas przytomnych Deputatów, z tą tylko różnicą, iż w Izbie tey, w której spawa sądzoną była, pięć tylko będzie kalkułów Czerwonego koloru, w Izbie zaś drugiej sześć kalkułów tegoż koloru być powinno? Deputaci tak Duchowni porządkiem starszeństwa Kapituł, jako y Świeccy porządkiem pierwszeństwa Woiwodztw, wyciągac będą z wazonow kalkuły, a którzy wyciągną kalkuły Czerwonego koloru, ci do rozsądzenia Sprawy, w której, albo jednomyslności, albo większości zdań trzech części przeciwko Czwartej niebyło, należeć będą. Deputaci tym sposobem do rozsądzenia powtorney Sprawy wybrani ześć się na tychmiast do jedney Izby powinni, y przeczytawszy dokumenta Indukty y Repliki, przeyrzawszy Dokumenta lub Inkwizycye, przystąpią do ferowania Sentencyi, a czyliby ta jednomyslnością, lub większością głosow zapadła, Dekret podług niey uformowany będzie nie wzruszony.

17mo. Zaden Deputat ani podczas Sprawy zaczętey, ani w czasie ustępu do poki decyzya Sprawy zupełna nie nastąpi, wychodzić z Izby Sądowey niema.

18vo. Każdy Sąd Trybunałki obowiązany będzie dawać Raporta co kwarta do Straży 1. Którzy Deputaci w przyścienu Sessye spozniali się, lub wcale na nich nie byli. 2do. Wiele spraw jest odsądzonych. 3. Wiele jeszcze do rozsądzenia pozostaje, dla czego sporządzoney będzie Protokół, w którym nie innego pisano nie będzie, iak tylko Deputaci NN. ześli się na Sessyę Dnia NN. o godzinie N. Sądziła się Sprawa NN. z NN. y NN. z NN. Protokół ten co dziennie przez Deputatów y Pisarza podpisany będzie, y nikomu do przeyżenia brouiony być nie ma.

AR.

ARTYKUŁ VIII.

Rota Przysięgi Deputata.

„Ja N. Przyśięgam Panu Bogu Wszech-
„mogącemu, w Trójcy S. Jedynemu, iż
„Wota na tym Seymiku na mnie dawane, ani
„przezemnie ani przezkogoż kolwiek z moją
„wiadomością datkiem, lub obietnicą uymo-
„mowane nie były. A na Sądzie Tribuna-
„skim zasiadając podług Prawa pisanego, y
„dowodów Stron, wykonywając toż Prawo,
„a nie według upodobania oneż tłumacząc,
„mając samego Boga przed oczyma Spra-
„wiedliwie Sądzić, stron rozprawy y sporów
„pilnie słuchać będę, bez żadnego względu
„na bogatego y ubogiego, Przyziaciela,
„i Nieprzyziaciela, Obywatela y przychodnia
„przyziężnią też ani nienawiścią, łaską y nad-
„groda ofiarowaną, promocyą, ani obietni-
„cą, groźbą, ani Instancją usłną lub List o-
„wną, uwodzić się nie dam: podarunkow
„jakich kolwiek y odkogokolwiek ofiarowa-
„nych, tak teraz, w przeciągu funkcyi,
„iako y po skończoney z przyczyny teyże
„obietanych nie wezmę. Sekretu Izby nie
„wydam, ani mową, ani Listem, ani ja-
„kim kolwiek sposobem, praktyk wszelkich
„w każdych Sprawach y z kimkolwiek czy-
„nić, ani Rady dawać nie będę, ale podług
„poprawy przepisow Trybunałowi uczynio-
„nych sprawować się y zachować starać się
„będę; a w obieraniu Marszałka Dependenc-
„cyi od nikogo mieć nie będę o Konle-
„mnacie, iezeliby iaka na mnie od kogo
„otrzymana była, i ktoraby mi teraz do Fun-
„kcyi szkodzić miała, nie wiem; tak mi P.
„Boże dopomóż, y nie, winna męka Chry-
„stusa Pana.

Rota Przysięgi Pisarza Sądowego.

„Ja N. Przyśięgam &c. iako obo-
„wiązkow Urzędu mego niniejszym Pra-
„wem opisanych ściśle dopełniać będę,
„y wszystkie stron spory wniesienia y do-
„wody pilnie zważać y w nich podług
„Prawa pisanego y dowodów w Sądzie
„złożonych doradzać, wszystkie rez lu-
„cye sądowe, tak iak z iednomyślności
„lub większości zdań wypadną, w pro-
„tokuł wciągać, wpisy podług Prawa
„przyimować będę, sekretu Izby nie
„wydam, żadney stronie prawuicęcy się
„się rady dawać nie będę, zgot w ca-
„łym urzędowaniu moim samego Boga

„ przed oczyma mając, Prawo i przepisy
„ za prawidło mieć będę, tak mi Panie
„ Boże dopomóż &c

Rota Przyięgi Pisarza Aktowzgo.

„ Ja N. Przyięgam &c: iako po-
„ winności Urzędu mego ninieyszym
„ Prawem przepisanych, wiernie y pil-
„ nie dopełniać będę wszystkie zlecenia
„ od Sądu maie dane uskutecznie, i onym
„ posłuszny będę, nad wyznaczoną Pra-
„ wem opłatę więkzey wyciągać ani
„ dobrowolnie nawet ofiarowaney
„ przymować nie będę, y w całym U-
„ rządowaniu Prawo y przepisy Jego za
„ prawidło mieć będę, co wszystko obo-
„ więzię się dopełnić pod odpowiedzialią
„ z Osoby y majątku mego, tak mi Pa-
„ nie Boże dopomóż &c.

Rota Przyięgi Instygatora Sądu.

„ Ja N. Przyięgam &c. iako Sądowi
„ we wszystkich nak zach do mnie ściąg-
„ gających się posłuszny będę, też na-
„ kazy y rezolucye Sądowe dopełnię y
„ uskutecznie, oraz wszelkie obowiązki
„ ninieyszym Prawem dla mnie przepi-
„ ne wykonywać iak najsćisley będę,
„ tak mi Panie Boże dopomóż &c.

Rota Przyięgi Woznych

„ Ja N. przyięgam &c: iako Sądowi
„ we wszystkich jego rozkazach domnie
„ ściągających się posłuszny będę, też roz-
„ kazy y Rezolucye Sądowe mni. do poło-
„ żenia, lub oznaymienia stronom zleczone,
„ tymże stronom oddawać y do naybliższych
„ wiadomości iaka tylko z mey strony do-
„ pełniona być może, donosić, oraz ze-
„ znania położonych y oznaymionych nay-
„ wierniey bez żadney przewłoki czynić, o-
„ płaty więkzey nad wyznaczoną Prawem
„ od stron wymagać nie będę; zgoła wszy-
„ stkie powinności ninieyszym Prawem prze-
„ pisane najsćisley dopełniać pod odpo-
„ wiedzią Sądowi z osoby y majątku me-
„ go obowiązuie się; tak mi Panie Boże
„ dopomóż &c.